

„V galaxii je 10^{11} hviezd. To bývalo veľké číslo. Ale je to len 100 miliárd - menej ako štátny deficit! Takýmto číslom sme hovorili astronomické, ale mali by sme ich skôr volať ekonomické.“

Richard Feynman

Obsah

Cukor a dane
str. 1

Fúkanie bublín
str. 2

Sen o decentralizácii štátnej správy
str. 2

Nepodmieněný základný príjem
str. 4

Daň z bohatstva: bojisko budúcnosti
str. 4

Aby chudobní ostali chudobnými
str. 6

Rok Bitcoinu, alebo rok kryptomien?
str. 6

Akadémiá klasickej ekonómie
str. 10

Prague Conference on Political Economy 2014
str. 11

Editorial

Richard Ďurana

Minulý rok sme zakončili vtipným PF 2014 videom, v ktorom napíname svaly (doslova) proti vyšším daniam. Nový rok sme tiež privítali multimediálne. V spolupráci s litovským think tankom LFMI sme upravili oficiálne video Európskej komisie namierené proti daňovým únikom na verziu, v ktorej vysvetľujeme, komu peniaze skutočne chýbajú a že každý deň končí polovica vášho príjmu v štátnej pokladnici. Po zverejnení video vzhliadla necelá tisícka ľudí. A potom sa udialo niečo, čo vám pripomenie, že akokoľvek dobre môžete niečo naplánovať, výsledok je do značnej miery podmienený náhodou. Video sa po pár týždňoch dostalo k redaktorovi českého magazínu Reflex, ktorý ho spracoval do článku. Ten sa stal jedným z najčítanejších Reflexu a doslova za pár hodín ho facebookovským páčikom označilo takmer päťtisíc čitateľov. Netrvalo dlho a obdobný článok sa objavil na titulke slovenských stránok Omédiach.com a topky.sk a skoro zabudnuté video si prezrelo za jeden deň viac ako tridsať tisíc ľudí. Pikantné je, že nami preobrátené video má vyššiu sledovanosť než oficiálne video Európskej komisie a že samotná Komisia za zúčastňuje diskusie pri našom videu.

Koncom minulého roka sme tiež iniciovali Hromadnú pripomienku proti obmedzeniu vlastníckych práv k úsporám v II. pilieri. Predkladaná anuitná novela má zásadným spôsobom zmeniť nastavenie II. piliera oproti stavu, keď do neho milión sporiteľov vstupovalo a 98% z nich má znemožniť tzv. programový výber úspor. K tejto dôležitej téme organizujeme v pondelok 27.1.2014 v Bratislava konferenciu s názvom: **OBMEDZENIE PRÍSTUPU K**

ÚSPORÁM V II. PILIERI – ÁNO alebo NIE?, ktorá vzhľadom na nabitý zoznam rečníkov v politickom aj odbornom paneli sľubuje zaujímavé diskusie. Účasť na nej je bezplatná a registrovať sa môžete na stránke www.iness.sk/2pillar.

Bývalý minister práce a sociálnych vecí a známy daňový optimalizátor prednedávnom rozčúľil svojimi tipmi, ako si znížiť daňovú povinnosť, šéfa IFP na Ministerstve financií, ktorý sa pýtal, či je morálne legálnym spôsobom znižovať daňovú povinnosť. A či je etické o takýchto možnostiach z pozície poslanca verejne hovoriť. Na túto ich vzájomnú prestrelku reagujeme aj my v článku *Cukor a dane*, v ktorom spochybňujeme spájanie etiky s vynútenými platbami.

Aktualizovali sme tiež našu databázu prípadov nehospodárneho nakladania s verejnými (ergo našimi) prostriedkami. Suma plytvania, klientelizmu a prehraných súdnych sporov štátu sa vyšplhala za 7 rokov už na viac než 3,2 miliardy eur (viac ako 100 miliárd starých korún). Keďže ide len o prípady, ktoré zachytili slovenské tlačene médiá, je na mieste predpoklad, že ide len o špičku ľadovca. Pre porovnanie, daňové licencie, ktoré vláda tento rok uvalila na všetkých podnikateľov a ktoré sa majú začať platiť v roku 2015, majú do rozpočtu priniesť rádovo sto miliónov eur. Viac na strane 7. V čísle sa venujeme témam z viacerých oblastí a tak vám vo viere, že si v ňom každý nájde to svoje, prajem príjemné čítanie.

Richard Ďurana

Cukor a dane

Juraj Karpíš

Kamarátovi sa kedysi vlámali do auta. Autorádio nestačilo, tak mu ešte omočili prístrojovú dosku. Na túto veselú príhodu som si spomenul pri úvahách úradníka ministerstva, či je morálne legálnym spôsobom znižovať daňovú povinnosť a či je etické o takýchto možnostiach z pozície poslanca verejne hovoriť.

Áno, rozumiem snahe zabrániť daňovým podvodom a pochytať príživníkov žijúcich z machinácií s daňou z pridanej hodnoty. Ale zaplatiť len povinné minimum a inému zobrať sú dva rozličné vesmíry. Ani pri úprimnom morálnom rozhorčení nemôžeme pri daniach ignorovať gorilu v miestnosti. Ľudia ich neplatia preto, že si dobro-

voľne vybrali kvalitné cesty, po ktorých jazdia, či boli nadmieru spokojní so svojim posledným pobytom v nemocnici. Alebo že to považujú za najlepší spôsob, ako pomôcť chudobným. Platiť musia, lebo inak skončia v zamknutej miestnosti so zamrežovanými oknami.

Podivný je aj daňový apel cez údajné ubližovanie ostatným zo strany optimalizátorov. Že keď si ja nechám zobrať menej, tak štát musí inému zobrať viac? Ale prosím vás! Stále existuje aj

na ministerstve usilovne ignorovaná tretia možnosť. Minúť menej. Na predražené informačné systémy, nástenkové tendre, najnárodnejšie štádióny, prídavky pre deti ministrov, štátnu dostihov-

vú dráhu či dopredu prehraté medzinárodné súdne spory. V krajine, v ktorej žijem ja, viac peňazí pre štát automaticky neznamená viac, či lepšie služby od štátu. Často je to naopak. Či dať štátu dobrovoľne viac než si sám zoberie, je otázkou osobnej preferencie

a vierovyznania. Nie univerzálnej etiky.

Jedna otázka do diskusie o etike nakoniec. Zamestnanec štátu z ekonomického hľadiska žiadne dane neplatí. Celý jeho plat financujú zo svojich daní súkromníci. Má napriek tomu, že z ich peňazí žije, morálne právo vy-

nášať súdy o ochote ľudí platiť dane? Aj Konfucius zakázal dieťaťu jesť cukor až potom, ako sa ho sám vzdal.

SME, 19.1.2014

Fúkanie bublín

Martin Vlachynský

Nech už je vaše vysvetlenie príčin finančnej krízy akékoľvek, na niečom sa asi zhodneme. Jedným z dôležitých faktorov bol prudký rast úverov, najmä hypoték v Spojených štátoch, Veľkej Británii, Írsku, Španielsku a inde.

Tieto úvery v istom momente zlyhali (teda prestali byť splácané), čo následne viedlo k reťazovej reakcii naprieč finančným systémom. Politika „vlastné bývanie pre každého“ (napríklad americká National Homeownership Strategy) je skvelá na predvolebné billboardy, ale ignoruje obmedzenosť dostupných zdrojov. Vlády sa snažili oklamať realitu rôznymi programami na úverovanie ľudí, ktorých za bežných podmienok veritelia odmietali. Vďaka sekuritizácii a štátnym garanciam vznikli rôzne NINJA (No Income, No Assets, No Job) pôžičkové schémy. Boli to prirodzene práve tieto tzv. subprime úvery, ktoré zlyhali pri prvom silnejšom záväze

vetra.

Nepripomína vám to nebankovky? S jedným rozdielom – nebankovka si vyvažuje vysoké riziko zlyhania dlžníka vysokými úrokmi. Politické programy toto riziko rozdeľujú na celú krajinu. Čo je však najhoršie – ľudia sú nepočiteľní. Momentálne sa Veľká Británia teší z toho, ako sa darí programu Help to Buy.

Je to schéma za 12 miliárd libier, podľa ktorej vám štát ku bežnej hypotéke na 75%

hodnoty novej nehnuteľnosti požičia ďalších 20% hodnoty tejto nehnuteľnosti. Táto pôžička bude prvých 5 rokov bezúročná. A to až pre nehnuteľnosti do hodnoty 600 000 libier, pričom priemerná cena domu v Británii je okolo 165 000 libier!

Cieľom je primárne znovu nafúknuť bublinu na trhu nehnuteľností, kde sa počas prvých krízových rokov ceny prepadli o zhruba 20%. Prvé výsledky sa už dostavili, ceny za posledný rok narástli o 4%.

A ešte jedna zaujímavosť. V Británii platí na nákup nehnuteľností tzv. Stamp Duty, ktorá dosahuje 0-15% z ceny, čo predražuje nákup domu o niekoľko tisíc libier. Vláda by mohla zrušiť túto daň a podporiť tak realitný trh. Miesto toho vytvorila schému, ktorá obyvateľom umožní si (aj) na túto daň vziať hypotéku.

iness.sk, 17.1.2014

Sen o decentralizácii štátnej správy

Miroslav Beník

Štát prerastený korupciou a byrokraciou, nefunkčné vymáhanie spravodlivosti, vysoké dane a značná nekompetentnosť väčšiny politických vodcov. Takto definované inštitucionálne prostredie je vážnou prekážkou rozvoja. Profitujú z neho len etablované skupiny napojené na politiku; aktívne ho ochraňujú, a preto je extrémne odolné voči akýmkoľvek zmenám. Rozšírený pocit, že demokratické voľby nič nezmenia, má tak svoje opodstatnenie.

Na trhu tiež existujú etablované skupiny.

ale neustála hrozba novo vstupujúcich firiem predstavuje obrovský konkurenčný tlak. Môžu sa však vlády obávať novej konkurencie? Na to je potrebné buď vyhrať voľby alebo vojnu. Obe alternatívy sú však veľmi drahé a neisté. Druhá možnosť je vymeniť vládu; presťahovať sa. Týka sa to najmä rozvojových krajín, odkiaľ odchádzajú milióny ľudí, aby sa z nich, v cudzom kultúrnom prostredí tisíce kilometrov od svojich rodín, stali nelegálni imigranti bez volebného práva.

Problém zlych a rigidných inštitucionálnych

pravidiel sa v juhoamerickom štáte Honduras pokúšali riešiť špeciálnou rozvojovou zónou; konceptom Charter Cities. Z viacerých dôvodov sa však presadila koncepcia dobrovoľnej decentralizácie, ktorá obyvateľom umožňuje vymaniť sa z daného inštitucionálneho prostredia a vytvoriť nové, a to transformáciou na autonómnu zónu so širokými kompetenciami a špecifickým účelom hospodárskeho rozvoja.

Všetky náležitosti upravuje zákon o ZEDeS (Zonas de Empleo y Desarrollo Económico;

OBMEDZENIE PRÍSTUPU K ÚSPORÁM V II. PILIERI - ÁNO alebo NIE?

Návrh novely zákona významne limituje prístup sporiteľov k úsporám. Jednorazový výber má ostať len pre najbohatších. Majú mať sporitelia právo vybrať si časť úspor, alebo len dostávať doživotný dôchodok?

Politický panel

Jozef Burian (SMER-SD)
Richard Sulík (SaS)
Ivan Švejna (MOST-HÍD)
Ľudovít Kaník (SDKÚ-DS)
Július Brocka (KDH)
Ondrej Dostál (OKS)

Odborný panel

Vladimír Baláž (Slovenská akadémia vied)
Jana Kolesárová (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR)
Roman Fusek (NBS)
Radovan Ďurana (INESS)
Juraj Franek (IFP)
Ján Šebo (Univerzita Mateja Bela)

Kde: Hotel Park Inn Danube, Rybné nám. 1, Bratislava
Kedy: 27.1. 2014 (pondelok), 15:00 - 18:00

Prihláste sa do 25.1.2014
na www.iness.sk/2pilier/

Mediálny partner

.týždeň

Zones for Employment and Development of the Economy). Založenie konkurenčnej samosprávy môžu iniciovať buď majitelia nehnuteľností v riedko osídlených oblastiach, alebo obyvatelia v referende v husto osídlených oblastiach. Novovytvorená lokálna entita môže na svojom území regulovať migráciu a dopravu, a tiež spravovať elektromagnetické spektrum. Aj naďalej však zostáva neodcudziteľnou súčasťou štátu Honduras.

Zákon definuje výbor CABP (Committee on the Adoption of Best Practices). Jeho 21 členov menuje prezident Hondurasu a potvrdzuje Kongres. CABP vydáva zákony a volí tajomníka. Ten má reprezentatívnu a exekutívnu funkciu; zavádza schválené opatrenia, kontroluje výdavky a narába s majetkom ZEDE.

Zóny zamestnanosti a ekonomického rozvoja budú mať nezávislé súdy fungujúce na základe anglosaského zvykového práva. Návrh na ich zriadenie podá tajomník a schváli Súdna rada Hondurasu. Avšak, strany sporu môžu zmluvne definovať akýkoľvek iný súd, ktorý bude v ich veci rozhodovať! Sudcov bude menovať Súdna rada; vyberať bude spomedzi kandidátov, ktorých odporučil CABP. Môžu to byť aj cudzí štátni príslušníci, ale musia mať bohaté skúsenosti s aplikáciou anglosaského práva! Imunita sudcov má existovať len v počiatočnom vývoji sudcovskej funkcie! CABP môže v danom regióne povoliť uplatňovanie precedensov aj zo zahraničných jurisdikcií! Súd na ochranu jednotlivcov bude prejednávateľ prípadov poru-

šovania základných ľudských práv. ZEDES sú za tieto porušenia plne zodpovedné a musia preto dôkladne implementovať odporúčania ľudskoprávných organizácií. Takisto musia zaistiť právnu asistenciu pre chudobných. Prípady trestných činov môže rozhodovať len porota, a to na základe honduraského trestného práva. Vynucovanie súdnych rozhodnutí je plne v kompetencii ZEDES; na svojom území musia teda ustanoviť orgány vnútornej bezpečnosti; miestnu políciu, väznicu a prokuratúru.

Fiškálna sloboda im dovoľuje zostavovať vlastný rozpočet, ktorý musí byť vyrovnaný a nesmie rásť rýchlejšie ako tempo rastu ich hrubého produktu. Na dane je uvalená horná hranica 12% pre fyzické osoby, 16% pre právnické osoby a 5% na DPH. Ďalšie dane (z pôdy alebo z nehnuteľností) a poplatky za služby nie sú nijak obmedzené. Autonómna zóna musí zabezpečiť voľný obeh tovarov, služieb a kapitálu. Prostriedkom výmeny môže byť čokoľvek (zlato, striebro, prípadne bitcoin). Samospráva smie limitovať používa-

nie fyzických peňazí na svojom území a realizovať tak lokálnu monetárnu politiku.

ZEDES musia implementovať projekty na zistenie adekvátneho vzdelania, zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb pre svojich obyvateľov. Takisto budú musieť presunúť 12% zo svojich tržieb na tvorbu fondov podporujúcich vzdelávanie budúcich sudcov, komunitné a rozvojové projekty, honduraskú armádu alebo ochranu životného prostredia.

Zákon o ZEDES vytvára v celej krajine priestor pre vznik samosprávnych regiónov, ktoré si môžu konkurovať v kvalite právnych, ekonomických a administratívnych podmienok. Článok 44 zabezpečuje nevyhnutnú politickú stabilitu v dlhom období; zrušíť alebo modifikovať zákon o ZEDES môžu len dve tretiny všetkých hlasov honduraského parlamentu, a zároveň je potrebné referendum v zónach s viac ako stotisícovou populáciou. Navyše, ak by k niečomu takému došlo, stabilizačné klauzuly v zmluvách zabezpečia, že minimálne 10 rokov si práva obyvateľov a investorov udržia platnosť.

Fungujúci koncept dobrovoľnej decentralizácie predstavuje spôsob ako opustiť nevhodné inštitucionálne prostredie a spomaliť migráciu obyvateľov. Predstavuje tiež tlak na miestnych politikov; samotný návrh zákona spôsobil v ich radoch vlnu nevoľie a obáv z konkurencie.

Autor je spolupracovníkom INESS

iness.sk, 31.12.2013

Porovnanie

Koľko stála kríza?

Začiatkom roka prebehol v slovenských médiách krátky písomný súboj premiéra, novinárov a analytikov o tom, koľko stála záchrana európskych bánk.

Správna odpoveď neexistuje. Počas záchranných procesov prebiehali rôzne finančné operácie. Jednalo sa najmä o priame dodanie kapitálu (väčšinou výmenou za akcie dotýčajúcej banky), úvery a garancie. Pri týchto sa nedá vždy jasne zdefinovať, či išlo o „minutú“ financie. Takisto nie je možné jednoducho zdefinovať subjekty pomoci. Jedná sa len o banky, alebo tam zarátame aj štáty,

Obdobie		Suma (mld €)		Zdroj informácie
2008-2012	Štátna pomoc bankám - rekapitalizácia	413	Banky EÚ27	EK – správa o štátnej pomoci
2008-2012	Štátna pomoc bankám – rekapitalizácia + odkup aktív	591	Banky EÚ27	EK – správa o štátnej pomoci
2008-2012	Štátna pomoc bankám – rekapitalizácia + odkup aktív + garancie a likvidita	1126	Banky EÚ27	EK – správa o štátnej pomoci
2007-2013	Záchrana eura (6 zložiek)	522	Eurozóna	INESS – Účet za euro
2007-2013	Záchrana eura (6 zložiek, vrátane garancií)	1994	Eurozóna	INESS – Účet za euro
2008-2010	Pomoc bankám	1240	Banky EÚ27	EK (10/2011)
2008-2010	Pomoc bankám (vrátane garancií)	4285	Banky EÚ27	EK (10/2011)
2008-2011	Pomoc bankám (vrátane garancií)	4500	Banky EÚ27	EK (4/2012)
2008-2012	Pomoc bankám	1700	Banky EÚ27	MMF
2008-2012	Pomoc bankám (vrátane garancií)	4900	Banky EÚ27	MMF

ktorých bankrot by viedol ku bankrotom jednej banky?

Ponúkame vám niekoľko vyčíslení, vyberte si podľa chuti.

INESS Policy Notes

INESS Policy Note 3/2013 **Atómová hrozba** <http://goo.gl/rCLFmG>

INESS Policy Note 2/2013 **Minimálna mzda** <http://goo.gl/D0h7dB>

INESS Policy Note 1/2013 **Investičné stimuly** <http://goo.gl/j1bvH>

INESS Policy Note 5/2012 **Nižšími odvodmi za vyššiu zamestnanosť** <http://goo.gl/lqRcY>

INESS Policy Note 4/2012 **Ako znížiť výdavky v oblasti: Podpora osobnej železničnej dopravy** <http://goo.gl/1JMb9>

INESS Policy Note 3/2012 **Penzijný systém, kam SMERuješ?** <http://goo.gl/SQrls>

Nepodmienny základný príjem

Richard Ďurana

Je názov občianskej iniciatívy, ktorej cieľom je poskytnúť každej osobe v EÚ príjem na úrovni 60% priemerného čistého príjmu v Únii.

Na to, aby sa dostala do Bruselu, musí do dnešného dňa (14.1.2014) zozbierať jeden milión podpisov z minimálne 7 členských štátov EÚ. Text iniciatívy je zverejnený na tejto stránke.

Pred pár dňami som na túto tému reagoval pre viaceré médiá, a keďže ani internetové noviny nevzverejnili odpovede v celom kontexte, uzvádzam ich aj v tomto blogovom príspevku:

Novinár: Informácie o nepodmiennom základnom príjme sa rôznia. Keď by tento príjem nahradil doterajší systém sociálnej podpory, myslím podporu v hmotnej núdzi, tzv. sociálku a napríklad aj rodičovský príspevok a prídavky na deti, ako by to ovplyvnilo slovenský rozpočet?

RD: Tento nápad (na základe zverejnenej iniciatívy, ktorá stále postráda množstvo dôle-

žitých detailov, napr. odkiaľ budú peniaze na NZP pochádzať) považujem za absolútny nezmysel, ktorý stojí na vode nielen ekonomicke ale aj filozoficky. Ak si iniciatíva kladie za cieľ bojovať s chudobou, je obrovským plynvaním rozdávať nepodmienny základný príjem plošne (a teda aj bohatým). Chudobu je potrebné cieľovať adresne a pomáhať tým, ktorí sú v núdzi a nedokážu si z nej pomôcť vlastnými silami (napríklad prácou). Ak by sa poskytoval plošný nepodmienny príjem na úrovni 60% priemernej čistej mzdy, tak napríklad len v prípade detí by sa dodatočné výdavky vyšplhali na cca 3 miliardy eur. To je obrovská suma, pre porovnanie: na dani z príjmov právnických osôb vláda ročne vyberie okolo 2 miliardy.

Je jasné, že z vlastných zdrojov to Slovensko neutiahne (resp. jedine za predpokladu, že drasticky oseká výdavky vo všetkých ostatných oblastiach ako je napríklad zdravotníctvo alebo školstvo, informácie o výdavkoch vlády do rôznych oblastí nájdete na našej stránke <http://www.cenastatu.sk/>).

Navyše, ak by sa pristúpilo k vyplácaniu nepodmienného základného príjmu, prinieslo by to množstvo ďalších negatívnych efektov, ako napr. nárast nezamestnanosti, či rýchlejšiu rast cien.

Novinár: Keď by sa jednalo o peniaze z EÚ, v zmysle inakšieho prerozdelenia, ako to prezentuje napr. pán Blaha, SR by ušetrila?

RD: Peniaze EÚ nie sú bezodná studňa. Ak by sa takáto schéma aplikovala v celej EÚ, ako sa navrhuje v iniciatíve, rozpočet EÚ by sa musel dramaticky zvýšiť a to by znamenalo aj podstatne vyšší príspevok Slovenska do spoločnej EÚ pokladnice, čiže ani tento argument neobstojí. Na dôvažok, verejné financie väčšiny krajín Európskej únie sú vo vážnych problémoch a všetci sa snažia o ich konsolidáciu buď formou vyšších daní alebo osekávania výdavkov. Neviem si predstaviť, že by sa v EÚ našli ďalšie desiatky až stovky miliárd eur na takéto schémy.

iness.sk, 14.1.2014

Daň z bohatstva: bojisko budúcnosti

Tyler Cowen

Ak by ste chceli vedieť, kam smerujú politické debaty v Amerike, dáta naznačujú jednoduchú odpoveď. Najbližší veľký zápas – aspoň z ekonomického hľadiska – sa bude týkať otázky, či by sa dane z osobného bohatstva mali zvýšiť, a o koľko. Matematická realita je taká, že bohatstvo sa stáva v pomere k príjmom stále dôležitejším. Profesor Thomas Piketty a Gabriel Zucman z Paris School of Economics vo svojej novej analýze nazvanej Kapitál je späť: Pomer bohatstva k príjmom v bohatých krajinách 1700-2010 podstúpili hrdinskú úlohu merania bohatstva v ôsmich vedúcich ekonomikách: USA, Kanada, Británia, Francúzsko, Taliansko, Nemecko, Japonsko a Austrália.

Ich odhady odhaľujú pozoruhodné tendencie. Napríklad: hromadenie bohatstva v týchto ôsmich krajinách v pomere k ročnej produkcii vzrástlo. Pomer bohatstva k príjmom v týchto štátoch vzrástol z rozmedzia od 200 % do 300 % v roku 1970 na rozmedzie od 400 % do 600 % v roku 2010. Za týmto meniacim sa pomerom sa skrývajú aj zlé správy, konkrétne: pomalý rast produktivity a populácie stlačil rast príjmov. Ale na druhej strane aj nejaké dobré: relatívny mier a kapitálové výnosy uchránili nahromadené bohatstvo.

Sústredení sa na bohatstvo národných hospodárstiev môžeme užitočným spôsobom preformulovať aktuálne debaty o vládnom dlhu. Pohľad na pomer dlhu k hrubému národnému produktu môže byť strašidelný,

ale pomer dlhu k bohatstvu je oveľa menej odpudivý. Napríklad, ak je v krajine pomer dlhu k HDP vo výške 100 % - čo je často považované za nebezpečnú úroveň - a národné bohatstvo je 10-násobok ročného národného príjmu, pomer dlhu k bohatstvu je 10 %, čo sa dá porovnať s dlhom 100.000 dolárov pri vlastníctve domu v hodnote 1.000.000 dolárov. To nie je také strašidelné.

Ak použijeme čísla o bohatstve poskytnuté profesormi Piketty a Zucmanom, pochopíme prečo si Japonsko môže dovoliť nízke úroky napriek pomeru dlhu k HDP vyššiemu ako 200 % - Japonsko má totiž pomer bohatstva k príjmom vo výške 600 %. V skratke, veritelia si myslia, že japonský politický systém dokáže zmobilizovať podporu pre potrebné dane, ktoré budú uvalené na národné bohatstvo, keď na to dôjde.

Ale ešte si nevychudajte, pretože problémy s rozpočtom zostávajú v mnohých krajinách veľmi reálne. Zatiaľ čo doslova každá vláda by mohla splatiť svoje dlhy zdanením bo-

hatstva, dane tohto druhu sú často politicky neprijateľné. Inými slovami, problémy s rozpočtom sa dajú považovať za problémy nefunkčného vládnutia. V Taliansku v nedávnych voľbách vtedajšia vláda stratila podporu voličov čiastočne práve preto, že sa snažila riešiť problémy na strane príjmov uvalením dane z bohatstva na nehnuteľnosti. Toto opatrenie zostáva sporné a ešte môže byť anulované alebo obmedzené

A s tým súvisí ďalší problém: ak sa zistí, že existuje dostatok národného bohatstva na splatenie dlhov, zaistenie pomoci zvonka by sa mohlo stať ťažším.

Krajiny EÚ ako napríklad Nemecko by si mohli myslieť, že problémové krajiny únie sa vyhýbajú svojim rozpočtovým povinnosťami, a to by mohlo sťažiť spoluprácu. Napríklad Taliansko je v rozpočtovej kríze, ale má mimoriadne vysoký pomer bohatstva k príjmu - 650 %, čo naznačuje, že by mohlo splatiť svoje dlhy zdanením tohto bohatstva. Naproti tomu Nemecko má oveľa nižší pomer bohatstva k príjmom - 400 %. A hoci autori upozorňujú, že najmä nemecké dáta môžu byť neúplné, tieto čísla napomáhajú tvrdeniu, že by sa na Nemecko nemalo pozeráť ako na bohatého strýka Európy.

Niektoré formy zdaňovania bohatstva sa dejú v skrytej podobe, napríklad finančným útlakom. Ten nastáva, keď si občania krajiny musia držať vklady v bankách za nepriaznivých podmienok, teda s nízkym úrokom. Banky nasledovne môžu byť nútené nakúpiť

štátny dlh, aby tak pomohli s financovaním rozpočtového deficitu. Či už je to dobré alebo zlé, toto bude pravdepodobne súčasťou dlhodobého riešenia rozpočtových problémov v perifériách eurozóny.

V Spojených štátoch sú momentálne dane z bohatstva obmedzené na niekoľko druhov, napríklad daň z nehnuteľnosti a daň z dedičstva. Daň z kapitálových výnosov nezohľadňujúca mieru inflácie slúži ako implicitná (zamlčaná) daň z bohatstva, keďže sa týka osobného kapitálu. Výška týchto daní pravdepodobne stúpne – ako povedal bankový lupič Willie Sutton, vlády hladné po príjmoch idú tam, „kde sú peniaze“.

Blížiac sa bitky o dane z bohatstva sa môžu ukázať ako obzvlášť trpké a polarizujúce.

Väčšina bohatstva už podstúpila zdanenie daňou z príjmu a ostatnými daňami, možno aj niekoľko krát. Nejaví sa ako férové, že vlastníci tohto bohatstva by mali zrazu platiť dane na aktíva, o ktorých si mysleli, že sú v suchu. Takéto dane by naznačovali, že predchádzajúce politiky zlyhali.

Vyššie bohatstvo v krajine znamená, že je z čoho brať, a zvyšujúce sa nerovnosti znamenajú, že existuje viac problémov, ktoré sa môže vláda snažiť napraviť. Toto nové ekonomické rozpoloženie však zároveň bude viesť k vyššiemu politickému vplyvu pre držiteľov tohto bohatstva, a preto bude zvýšenie daní z bohatstva ťažšie presadiť.

Historicky boli ekonómovia, vrátane mňa, skôr naklonení daniam na strane spotreby,

a to z toho dôvodu, že najmenej poškodujú dlhodobé úspory, investície a ekonomický rast. Napriek tomu, rastúce bohatstvo sa v niektorých očiach stane lákavým terčom na dosiahnutie krátkodobých politických ziskov. A všimnite si, že hoci republikáni sú momentálne proti spotrebným daniam, jediná relevantná alternatíva – teda dane z bohatstva – by sa im pozdávala ešte menej.

Premyslite si, na koho stranu sa pridáte.

Tyler Cowen je profesorom ekonómie na George Mason University.

Publikované na The New York Times 20. júla 2013.

Pre INESS preložil Tomáš Herda.

20.1.2014, iness.sk

Cena štátu

Náročná optimalizácia rekreačných zariadení Ministerstva vnútra SR v roku 2012.

V záverečnom účte Ministerstva vnútra SR za rok 2012 sa dozvieme poučný príbeh o rušení príspevkových organizácií.

Ku dňu 9. 3. 2012 bola zrušená príspevková organizácia Rekreačné zariadenie MV SR Plesnivec Vysoké Tatry. Práva a povinnosti príspevkovej organizácie prešli dňom zrušenia na právneho nástupcu - príspevkovú organizáciu Rekreačné zariadenie MV SR Tatry, ktorá bola zriadená dňa 1. 3. 2012. Táto organizácia sa však nedožila prvých narodenín. Ministerstvo vnútra potom ku dňu 31. 12. 2012 príspevkové organizácie: Rekreačné zariadenie MV SR Tatry, Rekreačné zariadenie MV SR Smrekovec Donovaly a Inštitút pre verejnú správu. Práva a povinnosti uvedených príspevkových organizácií prešli

od 1. 1. 2013 na právneho nástupcu, ktorým je Centrum účelových zariadení a časť majetku vrátane súvisiacich práv Rekreačného zariadenia MV SR Tatry na rozpočtovú organizáciu Ministerstvo vnútra.

MV tak ku koncu roku spravovalo 6 rekreačných zariadení, a okrem to financovalo dve organizácie, Inštitút pre verejnú správu, a IVES organizácia pre informatiku VS. Gro mzdových nákladov vo výške 4,3 mil. eur treba pripísať rekreačným zariadeniam. V starej mene vyjadrené, len na mzdy zamestnancov, ktorí zabezpečovali rekreačné pobyty policajtov a zamestnancov ministerstva, išlo v roku 2012 viac ako 120 mil. korún.

Z popisu je zrejme, že opäť došlo k rušeniu právnych fikcií v podobe príspevkových organizácií a nie obmedzovaniu nepotrebných aktivít (podobne Úrad zdravotníctva pri

Ministerstve dopravy bol akurát včlenený do ministerstva). Medziročne síce príspevkovým organizáciám mierne klesli príjmy v roku 2012, ale i napriek zmrazovaniu miezd stúpli mzdové náklady o 2,2%. Až záverečný účet za rok 2013 ukáže, nakoľko prijaté opatrenia viedli len k optimalizácii riadenia, alebo aj k úsporám vzácnych zdrojov.

www.cenastatu.sk

Výdavky štátu

Výsluhové dôchodky pre spevákov?

Pred niekoľkými rokmi sme písali o vládu schválenom zákone, na základe ktorého si speváci, tanečníci, a hráči na dychový nástroj zo súborov zriadených ministerstvom kultúry môžu požiadať o špeciálnu rentu.

Tanečníci tak po 22 rokoch a hráči na dychový nástroj po 30 rokoch pôsobenia môžu poberať osobitný príspevok vo výške polovice priemernej mesačnej mzdy. Vzhľadom k špecifickým podmienkam dnes osobitný príspevok poberá 21 umelcov.

Namiesto zrušenia paragrafov zákona garantujúceho rentu z verejných zdrojov pre 21 ľudí, na ktorú neexistuje dôvod, pripravila vláda návrh, ktorý znižuje hranicu nároku na príspevok pre bývalých spevákov a hráčov na dychový nástroj na 25 rokov činnosti. Pripravovaná zmena by mala rozšíriť okruh poberateľov o ďalších 6 ľudí (nárok na osobitný príspevok zaniká priznaním starobného, resp. iného dôchodku). Pokrytie nových nárokov bude stáť daňových poplatníkov ďalších

30 000 eur ročne (otázkou tiež je, aké vysoké sú administratívne náklady tak nízkeho počtu dôchodkov). Skutočne sa nedajú tieto peniaze použiť na lepší účel?

Ak by sme aj prijali argumenty o fyzickej či psychickej náročnosti daného povolania, otvárame Pandorinu skrinku nápadov, kto všetko by si podobné príspevky z verejných zdrojov ešte „zaslúžil“. Čo bývalí klampieri, údržbári alebo stavbári? A čo učiteľia alebo lekári? A nezabudnime na čašníkov a barmanov, ktorí sú v práci na nohách celý deň..

Iróniou je, že sú to obvykle práve umelci,

ktorí sa svojmu povolaniu venujú až do vysokého dôchodkového veku, keďže sa jedná o povolanie s vysokou mierou spoločenskej prestíže. Navyše si treba uvedomiť, že financie na rentu pár vyvoleným nespádli z nebies, ale skladajú sa na ne ostatní pracujúci (napríklad klampieri, údržbári a stavbári). Rozširovanie okruhu rentierov napojených na rozpočet preto vytvára ďalší tlak na rozširovanie okruhu nových rentierov (napríklad vrcholoví športovci).

V slobodnej spoločnosti si človek svoje povolanie vyberá sám, za mzdu dohodnutú so svojim zamestnávateľom. Ak niekto nie je spokojný so mzdou či prácou, je to skôr otázka na zamyslenie sa nad zmenou povolania ako na ospravedlnenie načahovania sa do peňaženiek ostatných pracujúcich. 27 umeleckých rentierov sa môže zdať ako zanedbateľný počet. 130-tisíc eur, ktoré od nás dostanú, by však nemalo ostať nepovšimnutých. Stačí sa zamyslieť, ako by tieto zdroje zmenili život 27 rodinám v hmotnej núdzi.

Aby chudobní ostali chudobnými

Martin Vlachynský

Niektor má viac materiálnych zdrojov, niektor menej. Rozdiely medzi ľuďmi sú prirodzené a sami o sebe nepredstavujú problém – ak existuje cesta, ako svoje postavenie zlepšiť.

Čím viac slobody, tým viac možností na zlepšenie ekonomickej situácie jednotlivcov – túto súvislosť nám ukazujú nielen korelácie medzi dátami, ale aj historické skúsenosti krajín ako Južná Kórea (ktorá ešte v 50. rokoch bola chudobnejšia ako jej severný sused), Taiwan, Singapur, Hongkong, či Estónsko, ktoré dokázali zvýšiť svoj ekonomický výkon a tým aj blahobyt obyvateľov behom jednej či dvoch generácií.

Pozná to aj Slovensko, ktoré sa sériou reforiem po roku 2000 dokázala vymaniť z pozície čiernej diery stredoeurópskeho regiónu. Preto sú pre budúci blahobyt obyvateľov najmä tých chudobnejších krajín nebezpečné snahy Bruselu zjednotiť v Európe všetky pravidlá – krajina, ktorá má menej finančného a vedomostného kapitálu, horšie inštitúcie a slabšiu infraštruktúru dokáže konkurovať

len tým, že bude prízračlivejšia nižšími daňami, nižšími nákladmi na prijatie zamestnanca, či menej nákladným štátom.

Znepokojujúce je, že takáto centralizácia sa deje nielen na európskej úrovni, ale aj v rámci Slovenska. Ministerstvo financií najnovšie pripravuje novú verziu dane z motorových vozidiel (ktorú platia všetci podnikatelia využívajúci motorové vozidlá v podnikaní). Tá by mala stanoviť síce celkovo nižšie sadzby, ale jednotné pre celé územie Slovenska. Zmizne tým jedna z mála možností, ako môže miestna alebo regionálna samospráva ovplyvniť podnikateľské prostredie a podporiť vznik nových pracovných miest.

Ešte ostáva daň z podnikateľsky využívaných nehnuteľností. Tá je pekným príkladom toho, že si starosta Gelnice uvedomuje, že nemôže vyrubiť daň z nehnuteľností ako v Bratislave (možno preto, lebo rozumie ekonomickým súvislostiam, alebo len preto, že sa bojí bomby pod autom).

Daň z nehnuteľností je v porovnaní s inými daňovými, ale aj regulačnými (celoštátna minimálna mzda) povinnosťami veľmi malá ryba. Ak by však regióny mali možnosť zmeniť výšku minimálnej mzdy (minimálna mzda v Gelnici je vyššia ako v Prahe či Budapešti), či dane z príjmu, mali by v rukách skutočnú zbraň proti chudobe a nezamestnanosti. Miesto toho sa určovanie sadzieb centralizuje a vláda pripravuje pre problémové oblasti rôzne schémy zamestnávania za stovky miliónov eur, ktoré prestanú fungovať v momente, ako sa peniaze minú. A chudobní ostanú chudobní.

iness.sk, 20.1.2014

Rok Bitcoinu, alebo rok kryptomien?

Martin Vlachynský

Bitcoin bol jedným z fenoménov roka 2013. Obrovský nárast ceny a príbehy o ľahkom zbohatnutí zatiaľujú jeho skutočný rozmer.

Istý nórsky študent si v januári 2010 kúpil 5 600 bitcoinov spolu za 27 dolárov a zabudol na ne. Keď na jar 2013 cena bitcoinu vyletela až nad 200 dolárov, rýchlo sa rozpamätal, bitcoin predal a momentálne si užíva nový byt. Alebo aj neužíva. Možno sa zožiera myšlienkou, že ak by predal o pol roka neskôr, mohol utržiť štvornásobok. Ťažkými výčítkami musí trpieť Brit, ktorý v lete konečne zahodil disk z pokazeného laptopu, ktorý sa mu váľal v zásuvke. Až po pár mesiacoch si spomenul, že disk obsahoval jediný záznam privátneho kľúča k 7 500 bitcoinom, ktoré vyťažil ešte v roku 2009. O štyri milióny libier tak prišiel skôr, ako si uvedomil, že ich má. Dnes prehľadáva smetisko neďaleko New-

portu a dúfa v zázrak.

Príbehov zázračného zbohatnutia vďaka Bitcoinu bolo v uplynulý rok veľa a elektrizujú nielen večných hľadačov investorského šťastia, ale aj bežných ľudí. Je však škoda, že rapídny nárast ceny je červeným súčkom, ktoré zakrýva iné, oveľa zaujímavejšie charakteristiky Bitcoinu. Na rozdiel od tulipánovej bubliny, po Bitcoin bubline môže niečo ostať.

Bitcoin. Čo to je.

Väčšina ľudí tuší, že Bitcoin je počítačová mena bez fyzickej podoby, niektorí aj pripájajú tú tajomnú predponu „krypto-“. Bitcoin je založený na vzájomnej priamej komunikácii počítačov v systéme, teda peer-to-peer alebo p2p, podobne ako populárne systémy na zdieľanie súborov, napríklad torrent.

No bitcoin (malé „b“ nie je preklepom, ale značí jednotku meny Bitcoin) nie je žiadnym súborom, ktorý sa presúva medzi počítačmi. Je to skôr akýsi záznam vo veľkej spoločnej účtovnej knihe.

Skúsme to inak. Keby neexistovali počítače, fungovanie Bitcoinu by mohlo vyzerať nejako takto:

Jedného dňa v mestečku Internetovo jeho obyvateľ, akýsi Satoshi, zakričal „bitcoin!“ a ukázal na Jožu. Tomu sa to zapáčilo a dal mu za to jablko. Po čase Jožo zakričal „bitcoin!“ a ukázal na Zuzku. Tá mu za to dala božku. Neskôr Zuzka ukázala na Števu a zakričala „polovica bitcoinu!“ a dostala makovník. V strede mestečka bola obrovská tabuľa. Vždy ako niekto zakričal „bitcoin,“ zišla sa pri tej tabuli skupina ľudí, volajme ich „minerí“, alebo poslovenčene „ťažiči.“ Na tabuľu vždy zapísali, kto zakričal a na koho. K zápisu všetci pripojili svoje podpisy. Za túto činnosť mohol jeden z nich raz za čas takisto zakričať „bitcoin“ a to bez toho, aby pred tým niekto iný zakričal na neho.

A ešte jedna zaujímavosť. V tomto mestečku všetci nosia masky. Predstavujú sa síce ako Satoshi, Jožo, alebo Zuzka, ale tieto mená si môžu vymyslieť. Aby nenastala situácia, že niekto cudzí príde a zakričí len tak „bitcoin“, skupinka „ťažičov“ na tabuľu zapíše len výkriky tých, ktorí sa preukážu svojim jedinečným znamením, povedzme hlasom.

Bitcoin teda nie je ničím iným, len zápisom v gigantickej elektronickej účtovnej knihe.

d'akujeme sme.sk

Radi by sme vám dali do pozornosti jednoduchú možnosť ako môžete **podporiť aktivity INESS**, medzi ktoré patrí napríklad aj projekt **Plytvanie štátu** či vydávanie mesačníka **Market Finesse**.

Môžete tak urobiť zo svojho domova či kancelárie jednoducho cez darovací portál dakujeme.sme.sk. Postup je veľmi jednoduchý a časovo nenáročný.

Priamy link je uvedený nižšie. Za vašu podporu, bez ktorej by naše aktivity nebolo možné realizovať, vám vopred ďakujeme!

<http://dakujeme.sme.sk/organizacia/33/iness-institut-ekonomickych-a-spolocenskych-analyz>

Tá sa nazýva block chain a každý si ju môže stiahnuť z Internetu. Ak ste niekedy získali bitcoin (či už ťažbou, alebo od iného užívateľa), ste v tejto účtovnej knihe zapísaný ako príjemca. Keď svoj bitcoin chcete presunúť niekomu inému, spraví sa záznam do block chain, ktorý potvrdia mineri (respektíve ich počítače, ktorých výpočtová sila je použitá). Za túto činnosť dostanú v pravidelných intervaloch odmenu – nové bitcoiny.

Na uskutočnenie transakcie bitcoinov medzi užívateľmi sa vždy musí spojiť verejný kľúč, čo je vlastne adresa virtuálnej peňaženky, a privátny kľúč, čo je jedinečné heslo v podobe skupiny alfanumerických znakov. Tie si majiteľ bitcoinov musí držať v tajnosti. Privátny kľúč je zároveň to jediné, čo na prístup ku svojim bitcoinom majiteľ potrebuje. Môže si ho napísať na papier, vyteťovať na predlaktie či jednoducho zapamätať (napríklad v podobe riekanky). Kdekoľvek si sadne za počítač s Internetom, pomocou privátneho kľúča sa opäť dostanete ku svojim bitcoinom. Ak neunikne privátny kľúč, nikto mu ich nemôže zmazať či ukradnúť.

Toto je maximálne zjednodušená schéma fungovania Bitcoinu. Pre hlbšie pochopenie by ste si museli (a ja s vami) naštudovať kryptografické hash funkcie a iné pojmy. Na aktívne využitie Bitcoinu to však nie je potrebné, na to dokonca nie je potrebné vedieť ani nič z toho, čo som napísal vyššie. Môžete použiť užívateľsky prepracované nástroje na používanie Bitcoinu, ktoré spravili prijímanie, uchovávanie či platby bitcoinom podobne jednoducho, ako prácu s internet bankingom či PayPal-om.

Stačí vám stiahnuť si do PC alebo smartfónu jednu z mnohých verzií Bitcoin peňaženky, ktoré sú voľne dostupné na Internete. Môžete využiť aj online peňaženky, ktoré si otvoríte podobne ako nové emailové konto, prípadne si otvoríte účet na jednej z online búr. Po overení totožnosti môžete na burzách nakupovať či predávať bitcoiny. Nakúpiť ich môžete za hotovosť aj v bratislavskom Bitcoinmate, ktorý funguje ako obrátený bankomat.

Prípadne cez localbitcoin.com si nájdete predávajúceho či kupujúceho priamo vo vašom meste a bitcoiny vymeníte takpovediac z ruky do ruky, alebo skôr zo smartfónu do smartfónu. Ak ste alergický na akúkoľvek elektroniku, ešte stále nie ste z hry vonku. Existujú aj fyzické bitcoiny. Tie majú podobu mince, či iného objektu, v ktorých je ukrytý privátny kľúč ku danej sume bitcoinov.

Napriek jednoduchosti sa ale oplatí zainvestovať úsilie do pochopenia fungovania celého systému. Pomôže vám to zvýšiť užívateľskú bezpečnosť v čase, keď sa mnoho naivných investorov stalo ľahkými obeťami hackerov vďaka laxnému prístupu k ochrane privátnych kľúčov, či spoliehania sa na zabezpečenie búr. Pochopenie fungovania systému vám tiež naznačí, prečo je Bitcoin zaujímavým fenoménom nielen pre hackerov a fanúšikov kryptografie, ale aj ekonomov.

Bohatý rýchlo a ľahko

Kde bolo tam bolo, v posledný októbrový deň roku 2008 sa objavil na Internete dokument, v ktorom bolo popísané fungovanie Bitcoin protokolu. Zverejnil ho anonym, hovoriaci si Satoshi Nakamoto. Jeho skutočná identita alebo aspoň národnosť nie sú dodnes verejne známe. Odhaduje sa, že je momentálne jeden z najväčších majiteľov bitcoinov s odhadovanou aktuálnou trhovou hodnotou cez miliardu dolárov. V priebehu roka 2010 sa však postupne jeho aktivita vytratila.

Prvé bitcoiny boli vyťažené 3. januára 2009. V októbri toho roku sa zjavili prvé kurzy bitcoinu voči doláru. Za jeden dolár ste si mohli od nadšencov kúpiť asi 1300 bitcoinov. Vo februári 2010 vznikla prvá Bitcoin burza. V máji 2010 je zaznamenaný prvý nákup tovaru zaplatený bitcoinmi, keď niekto zaplatil 10 000 bitcoinov za pizzu. V júli toho roku narástol kurz bitcoinu voči doláru o 1000% za 5 dní. Stále to však bolo len 8 centov za bitcoin a vzhľadom k existujúcemu objemu bitcoinov v obehu si to nevšimol prakticky nikto mimo komunity. Vo februári 2011 bitcoin prekonal cenu jeden dolár za kus, v

novembri už viac ako 30 dolárov. Následne sa viac ako na rok a pol zasekol pod touto úrovňou. Kým neprišiel rok 2013.

Od marca do apríla 2013 narástol kurz behom 30 dní o 600% na zhruba 240 dolárov. Behom pár dní sa cena zrútila naspäť k 60 dolárov a ne jeden špekulant mával rukou – bublina praskla. Cena sa však rýchlo stabilizovala niekde pod 100 dolármi a v novembri behom pár dní kurz vyletel nad 1000 dolárov. Od roku 2009 jeho cena narástla o sto miliónov percent. Príbehy náhodných Bitcoin milionárov zaplavili správy a pritiahli ďalších záujemcov.

Rast ceny bitcoinu má dva dôvody. Prvým je klasická bublina, teda „blázon dúfa, že nájde ešte väčšieho blázna.“ Bitcoinová ekonomika je napriek doterajším rastom ešte stále miniatúrna. Denne sa zobchodujú bitcoiny v hodnote 0,1-0,4 miliardy dolárov – a aj to len pár posledných týždňov. Väčšinu roka 2013 sa denné objemy nedostali nad 30 miliónov dolárov. Pre porovnanie, zlata sa denne zobchoduje asi za 250 miliárd, amerických dlhopisov 700 miliárd a denné forexové obraty dosahujú cez 5 biliónov dolárov. Znamená to, že náhly popud druhotriedneho milionára kúpiť alebo predáť bitcoiny za pár miliónov dolárov dokáže riadne rozkývať trh. Aj únik užívateľských dát z jednej z búr, či jej zavretie úradmi vedia spraviť riadnu šarapatu. No netreba pre to Bitcoin odsudzovať. Veď aj papierové peniaze akceptujeme preto, lebo veríme, že zajtra iný blázon zase ten papierik akceptuje od nás.

Zabudnime na chvíľu na ošial' z ľahkého zbohatnutia a pozrime sa na druhý dôvod nárastu popularity Bitcoinu. Bitcoin rastie v oblúbe, pretože je v dejinách platobných prostriedkov revolúciou.

Také iné žetóny

Ujasníme si jednu vec - Bitcoin nie sú peniaze. Peniaze sú niečo, čo je všeobecne akceptovaným platidlom a účtovnou jednotkou. Pokiaľ si za bitcoin nekúpite v podchode na

pokr. na strane 8

Plytvanie

To, že štát plytvá, vie alebo počul každý. Náš projekt Plytvanie štátu (cenastatu.sk/plytvanie) zachytáva aj konkrétne sumy a prípady plytvania a klientelizmu. Po poslednej aktualizácii sa suma celková plytvania, klientelizmu a prehraných súdnych sporov štátu sa vyšplhala za 7 rokov už na viac než 3,2 miliardy eur (viac ako 100 miliárd starých korún). Keďže ide len o prípady, ktoré zachytili slovenské tlačové médiá, je na mieste predpoklad, že ide len o špičku ľadovca. Pre porovnanie, daňové licencie, ktoré vláda tento rok uvalila na všetkých podnikateľov a ktoré sa majú začať platiť v roku 2015, majú do rozpočtu priniesť rádovo sto miliónov eur.

Dátum	Ako sa plytvá	Kofko [Eur]	Kto plytvá	Kategória	Médium
Všetky	Všetky	Všetky	Všetky	Všetky	
30.9.2013	Štátna banka stráca na zvláštnych úveroch štátsice	1 000 000	Ministerstvo financií	Plytvanie	Pravda
30.9.2013	Opravy vládnych vil za 900 tisíc eur!	901 621	Úrad vlády	Plytvanie	Nový čas
25.9.2013	Poistencov láka zvláštna agentúra	50 400	Všeobecná zdravotná poisťovňa	Klientelizmus	Sme
25.9.2013	Vládnym špeciálom za tisíce eur!	10 000	NRSR	Plytvanie	Nový čas
20.9.2013	Bez obstarávania minuli až 900 tisíc eur!	2 475 000	Bratislavský kraj	Klientelizmus	Nový čas
19.9.2013	Ako divadlo jedného herca	28 700 000	Obce	Klientelizmus	Trend
18.9.2013	Prví odmenení v bločkovej lotérii	1 200 000	Štátne podniky	Klientelizmus	Trend
13.9.2013	Národná banka dala peniaze súkromným zdravotníkom	24 000	Ostatné úrady	Plytvanie	Hospodárske noviny
6.9.2013	Chyby súdov stáli takmer milión	4 108 405	Ministerstvo spravodlivosti	Plytvanie	Sme
2.9.2013	Štát vo veľkom chybil pri malých nákupoch	33	Ministerstvo hospodárstva	Klientelizmus	Hospodárske noviny
23.8.2013	Záhradný zberač	30 000	Úrad vlády	Plytvanie	Nový čas

Súčet: 3 205 353 188 Eur

Zochovej pohár medu a zároveň apartmán v Lomnici, tak to nie sú peniaze. Sú to kvázipeniaze, akési žetóny, ktoré sa však peniazmi môžu stať.

Tieto žetóny sú niečo iné, ako história doteraz ponúkala. Väčšinu svojej existencie ľudstvo platilo komoditnými platobnými prostriedkami – mušľami, látkami a samozrejme hlavne zlatom a striebrom. Pred pár storočiami sa objavil druhý druh peňazí - fiat peniaze. Teda peniaze s núteným obehom, ktoré nie sú kryté ničím, len dôverou vo vládu a centrálnu banku (zlé jazyky by povedali, že sú kryté obuškami...). Existujú aj rôzne iné súkromné platobné prostriedky, kryté dôverou v emitenta. Napríklad hracie žetóny, kryté dôverou v kasíno, či virtuálne zlato z populárnej hry World of Warcraft, kryté dôverou v jeho tvorcu, firmu Blizzard.

Za Bitcoinom nie je žiadna komodita, nemôžete ho zjesť či prekuť ho na prsteň. Bitcoin nemá žiadneho centrálného emitenta, ktorý by mohol sklamať vašu dôveru. Zjednodušene povedané, je to len výsledok matematickej funkcie. Bitcoin nie je centralizovaný. Dokonca nie je ani decentralizovaný, nemá žiadne lokálne uzly. Je distribuovaný, to znamená, že ak vypadne ktorýkoľvek užívateľ, môže ho plne nahradiť ktorýkoľvek iný užívateľ. Neexistuje žiaden centrálny server, žiaden administrátor a tobôž nie zastrešujúca inštitúcia. Počet bitcoinov v obehu rastie v čase podľa presne danej krivky, ktorá vedie k finálnemu počtu 21 miliónov bitcoinov v roku 2140.

Ďalšou vlastnosťou je anonymizovateľnosť. Transakcie s bitcoinmi sú verejné (ako bolo vyššie spomínané, sú súčasťou block chain), ale vyčítať z nich viete len virtuálnu adresu užívateľa. To nedáva užívateľom sto percentnú anonymitu. Ak vám zhabú počítač, telefón, alebo si vymeníte bitcoiny za peniaze na niektorej z búrz, vaša reálna identita môže byť kompromitovaná. Pri troche snahy sa však dajú tieto riziká eliminovať. Z toho ťažil dnes už nefunkčný online trh s nelegálnym tovarom Silk Road a jeho nástupcovia, či napríklad vydierači. Extrémnym príkladom využitia anonymity je stránka Assasination Market, kde môžete ľubovoľnou sumou prispieť na atentát na vybranú politickú osobnosť. Peniaze sa majú zbierať dovtedy, kým sa nenájde ochotný nájomný vrah. Vedie Ben Bernanke, na ktorého hlavu sa už vyzbierali bitcoiny za viac ako 120 000 dolárov.

Toto sú obľúbené bitcoinové historky z podsvetia, no na nelegálne obchody sa odha-

dom používa len asi 0,5 % transakcií v Bitcoine. Ďaleko viac sa na vraždy a drogy stále využívajú staré dobré papierové doláre strýka Sama. Z anonymity ťažia skôr ľudia, ktorí majú radi svoje súkromie a nepovažujú za morálne, aby úrady zaznamenávali, kedy si kupujú tabletky na podporu erekcie a koľko minú v piatok večer. V rôznych diktatúrach je pre disidentov Bitcoin jedna z mála možností, ako manipulovať s finančnými prostriedkami. Už žiadne zakopané poklady. Ak si privátny kľúč uložíte iba v hlave, budú ho z vás musieť vymlúvať hadicou, inak sa k vašim bitcoinom nedostanú.

Extrémna jednoduchosť infraštruktúry robí z Bitcoinu lákadlo pre regióny s neexistujúcou alebo drahou bankovou infraštruktúrou. Bitcoin bol implementovaný do mobilného platobného systému M-Pesa, v ktorom je zapojená tretina obyvateľov Kene, desatina Tanzánčanov a ktorý sa začína šíriť v Indii.

druje v zmysle „je to zaujímavé, uvidíme,“ niektorí, na čele s Paulom Krugmanom, ho odsudzujú ako deflačnú menu, ktoré povedie k hromadeniu a následnému zamrznutiu transakcií. Rakúska ekonomická škola patrí k najvýraznejším kritikom súčasného systému centrálného bankovníctva frakčných rezerv. No aj malá časť z ekonómov z jej radov, zvyknutá snívať o zlate, sa na Bitcoin pozerá cez prsty. Celkovo sa však Bitcoin stáva miláčikom libertariánskych kruhov.

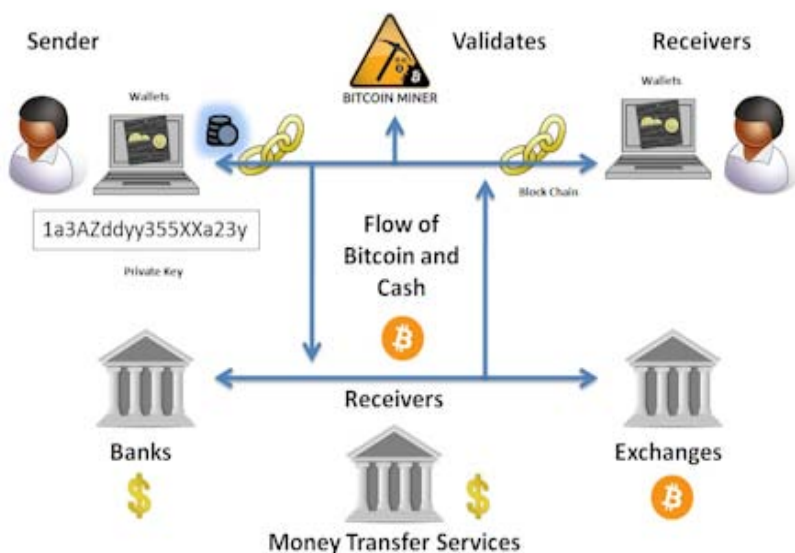
Regulátori zase poväčšinou zvolili vyčkávaciu taktiku. USA donútili miestne burzy reportovať finančné údaje, ale inak sa len prizerajú. Nemci v snahe dostať bitcoinové transakcie zo šedej do oficiálnej ekonomiky povolili bitcoin ako účtovnú jednotku, ale inak sa členovia eurosystému (vrátane NBS) obmedzujú na opakované upozornovanie, že Bitcoin je mimoriadne riskantný. Najtvrdší krok zatiaľ zvolila Čína, ktorá v polovici decembra zakázala poskytovať clearingové služby Bitcoin burzám, čím de facto znemožnila jednoduchú premenu bitcoinov na yuany.

Zablokovanie hladkého prevodu bitcoinov na papierové meny je momentálne to najtvrdšie, čo môžu regulátori spraviť. Centrálny banky majú ťažkú úlohu. Na jednej strane šírenie Bitcoinu má potenciál preniesť časť ekonomiky do šedej priestoru, mimo dosah politikov a daňovákov. Na druhej strane, rázny zákrok proti Bitcoinu by mohol znamenať pre centrálny banky veľmi nepríjemné PR a vyprovokovať ľudí k ešte intenzívnejšej snahe rozvinúť paralelný peňažný systém.

Bez ohľadu na budúcnosť, Bitcoin už priniesol revolúciu. Inšpirované jeho príkladom vznikli už desiatky ďalších kryptomien ako Litecoin či Dogecoin. V oblasti kryptomien sa rozvíja trh, kde si každý môže vybrať tie svoje kvázipeniaze. No vtip je v tom, že vybudovanie monetárneho systému je len jedným z mnohých možných príkladov využitia. Bitcoin je revolučný najmä ako príklad prvej prepracovanej a masovo rozšírenej distribuovanej kryptografickej infraštruktúry. Na Bitcoine je teoreticky možné postaviť register áut, kataster nehnuteľností, či akúkoľvek inú databázu. Bez centrálnych úradov, poplatkov, poradovnikov, čakacích lehôt. Niečo také je stále utópia, ale vďaka Bitcoinu už predstaviteľná. Rok 2013 nebol rokom Bitcoinu, ale rokom kryptomien.

.týždeň, 12.1.2014

How Does Bitcoin Work?

Transakcie bitcoinov síce zahŕňajú automatické poplatky, ktoré inkasujú mineri, tie sú však oproti bankovým poplatkom zanedbateľné, dokonca aj v ekonomických reáliách tretieho sveta.

To je lákadlom aj pre obchodníkov, pre ktorých je Bitcoin podstatne lacnejšou alternatívou ku platbám kartou. Dnes je po svete už bežní zakúpiť za bitcoin rôzne služby, ale aj stále väčšie množstvo tovarov. Bitcoinová komunita je silná aj na Slovensku, o čom svedčí nielen jeden z prvých inštalovaných Bitcoinmatov, ale napríklad aj možnosť kúpiť si za bitcoiny bagetu v bratislavskej pobočke SUBWAY, či zaplatiť nimi v desiatkach menších biznisov.

Nie Bitcoin, ale kryptomena

Náhly prechod Bitcoinu z IT undergroundu do bežného sveta zanechal mnoho ekonómov aj regulátorov bezradných. Tí prví nevedia Bitcoin zapasovať do pravidiel existujúceho finančného sveta. Väčšina sa opatrne vyja-

Vláda schválila

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovujú zvýšené stupnice platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme (11.12.2013) - Podľa čl. II bodu 3 kolektívnej zmluvy sa s účinnosťou od 1. januára 2014 základná stupnica platových taríf, stupnica platových taríf vybraných skupín zamestnancov a stupnica platových taríf učiteľov vysokých škôl, výskumných zamestnancov a zdravotníckych zamestnancov zvýšia o pevnú sumu 16 eur. Dopad návrhu nariadenia vlády Slovenskej republiky pre zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme financovaných zo štátneho rozpočtu predstavuje sumu **67,6 mil. eur** a dopad na zamestnancov územnej samosprávy predstavuje sumu cca **35,5 mil. eur**.

Medzirezortný program OGE - Podpora obrany štátu na roky 2014 až 2019 (11.12.2013) - Cieľom materiálu je zabezpečiť koordináciu úloh na realizáciu opatrení, prostredníctvom ktorých ministerstvá a ostatné ústredné orgány vytvárajú predpoklady na zabezpečenie obrany štátu. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2014 vo výške **3 116 909 eur**, v roku 2015 vo výške **3 286 909 eur**, v roku 2016 vo výške **4 165 409 eur** a v roku 2017 vo výške **4 201 409 eur**.

Návrh na schválenie účasti Slovenskej republiky na zvýšení splatenej časti základného imania Medzinárodnej investičnej banky (11.12.2013) - Cieľom materiálu je odsúhlasiť účasť Slovenskej republiky na zvýšení splatenej časti základného imania Medzinárodnej investičnej banky. Navrhovaný dodatočný vklad je vo výške **6 293 634,56 eur**.

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 299/2007 Z. z. o úprave osobných požitkov poskytovateľských spoločností v znení neskorších predpisov (18.12.2013) - Podľa čl. II bodu 3 kolektívnej zmluvy sa s účinnosťou od 1. januára 2014 základná stupnica platových taríf zvýši o pevnú sumu 16 eur. Vplyv návrhu pri počte 3600 duchovných predstavuje na roky 2014 až 2016 každoročne sumu **934 502 eur** účelovo určenú na ich platy a odvody.

Postup implementácie finančných nástrojov cez Slovenský investičný holding v programovom období 2014 - 2020 (18.12.2013) - V súvislosti s programovým obdobím 2014 - 2020 materiál navrhuje štruktúru implementácie finančných nástrojov prostredníctvom Slovenského investičného holdingu ako fondu fondov. V prípade spolufinancovania zo štátneho rozpočtu na úrovni 15% sa jedná o negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy vo výške **73 mil. eur**.

Program prevencie a manažmentu zosuvných rizík (2014 - 2020) (18.12.2013) - Program určuje úlohy a opatrenia na zlepšenie prevencie, na postupné znižovanie a odstraňovanie nežiaducich účinkov svahových pohybov a zabránenie vzniku škôd na majetku obyvateľov v postihnutých oblastiach. Na realizáciu týchto geologických prác na obdobie rokov 2014 - 2020 sú potrebné finančné prostriedky vo výške **45 000 000 eur**.

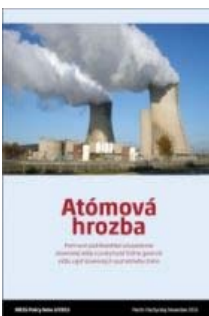
Návrh zámeru transformácie a postupu transformácie príspevkovej organizácie

Slovenský metrologický ústav so sídlom v Bratislave na neziskovú organizáciu poskytujúcu všeobecne prospešné služby (18.12.2013) - Materiál obsahuje popis činnosti ako aj časový harmonogram transformácie. Návrh zámeru transformácie má z krátkodobého hľadiska negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy a z dlhodobého hľadiska má pozitívny vplyv na rozpočet verejnej správy. Celkovo sa predpokladá negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, v roku 2013 vo výške **1 865 968 eur**, v roku 2014 vo výške **900 000 eur** a v roku 2015 vo výške **560 000 eur**.

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky o ustanovení stupnice platových taríf príslušníkov Hasičského a záchranného zboru a príslušníkov Horskej záchrannej služby (18.12.2013) - Navrhuje sa o zvýšení s účinnosťou od 1. januára 2014 stupnice platových taríf príslušníkov Hasičského a záchranného zboru a príslušníkov Horskej záchrannej služby o sumu 16 eur. Dopad návrhu predstavuje v rokoch 2014 až 2016 sumu **3,76 mil. eur**.

Informácia o odpočte účasti Slovenskej republiky v Programe spoločného investovania v oblasti obranného výskumu a technológií na zabezpečenie ochrany ozbrojených síl (18.12.2013) - Úspešné projekty zo Slovenskej republiky boli finančne podporené v rámci Európskej obrannej agentúry. Na plnení programu sa vlastnými finančnými prostriedkami podieľala aj Slovenská republika, ktorá do predmetného programu vložila čiastku **1 000 000 eur**.

INESS Publikácie

Publikácia s názvom **Atómová hrozba** a podtitulom *Prehnané podnikateľské sebavedomie slovenskej vlády a poskytnuté štátne garancie môžu vyjsť slovenských spotrebiteľov draho* sa venuje sa ekonomickým dopadom plánovanej výstavby Nového jadrového zdroja v Jaslovských Bohuniciach na spotrebiteľov elektriny.

Minimálna mzda – účinný nástroj na zvyšovanie nezamestnanosti. Cieľom zvyšovania minimálnej mzdy je znižovanie chudoby a zvyšovanie sociálneho štandardu pracujúcich. INESS pri tejto príležitosti vypracoval publikáciu *Minimálna mzda – účinný nástroj zvyšovania nezamestnanosti*, ktorá sa zaoberá závermi dlhodobého výskumu vplyvu minimálnej mzdy na trh práce, rovnako ako analýzou slovenských dát.

Odvaha na nové sociálne služby predstavuje alternatívny pohľad na poskytovanie sociálnych služieb oproti súčasnej štátom financovanej schéme podpory inštitucionálnej starostlivosti. Publikácia popisuje príčiny a dôvody, prečo starostlivosť poskytovaná v rámci prirodzených komunit je nielen hodnotnejšia z pohľadu príjemcov týchto služieb, ale v konečnom dôsledku aj lacnejšia pre daňového poplatníka.

Monitoring čerpania štrukturálnych fondov v sociálnej oblasti v období 2007-2011 s podtitulom *Nákladné zvyšovanie počtu nových lôžok a zariadení, izolácia klientov od komunit pretrváva*. Autori v tejto publikácii pripravili rozsiahlu analýzu využívania štrukturálnych fondov na sociálnu oblasť, identifikovali kľúčové problémy a navrhli možné cesty ich zlepšenia.

Prague Conference on Political Economy

Vysoká škola CEVRO Institut v Prahe vás pozýva na PCPE–Prague Conference on Political Economy. Je to dvojdňové stretnutie akademikov a priaznivcov (nielen) rakúskej ekonomickej školy. Budete si môcť vypočúť a následne diskutovať prednášky profesorov Martina Rickettsa (University of Buckingham), Michaela Mungera (Duke University) a iných.

Podujatie sa uskutoční 4-5 apríla 2014 v priestoroch CEVRO Institut. Viac informácií na cevroinstitut.cz.

Program:

Friday, April 4 2014

3.00 pm - 4.00 pm: Registration

4.00 pm - 4.15 pm: Opening of PCPE 2014 by Josef Šíma

4.15 pm - 5.00 pm: Friedrich von Wieser Memorial Lecture delivered by Martin Ricketts (University of Buckingham)

5.00 pm - 5.45 pm: Franz Cuhel Memorial Lecture delivered by Michael Munger (Duke University)

Saturday, April 5, 2014

10.00 - 12.00: Sessions I

14:00 - 16:00: Sessions II

16:00 - 18:00: Sessions III

INESS na Taxpayers' Alliance Conference

Martin Vlachynský sa za INESS zúčastnil na pozvanie britskej organizácie Taxpayers' Alliance stretnutia európskych think tankov a organizácii podporujúcich trhové prostredie a slobodu v Londýne v dňoch 14-15.2014.

TPA predstavila svoje komunikačné kampane, ktoré sa venujú najmä snahe zjednodušiť daňový systém a znížiť daňové zaťaženie v Británii, čo bolo príležitosťou pre vzájomnú výmenu skúseností. Súčasťou bola aj recepcia v parlamente, ktorej sa okrem účastníkov zúčastnili viacerí predstavitelia biznisu zo Spojeného kráľovstva.

Dane v Európe

Už štvrtý rok vám prinášame aktualizovanú ročenku Taxation in Europe, ktorú vydáva francúzsky inštitút IREF.

Obsahuje súhrn vývoja daňových zmien, výnosov a regulácií v 28 krajinách Európy za rok 2013. Publikácia je v anglickom jazyku a v tlačenej podobe si ju môžete zakúpiť v INESS za 4,99 eur.

Informácie o jednotlivých krajinách nájdete elektronicky na tejto adrese, popis daňové-

ho vývoja na Slovensku, ktorého autorom je Radovan Ďurana, je [dostupný online](#).

Reporty za jednotlivé krajiny môžu byť vhodným zdrojom informácií počas celého roka. Užitočným doplnkom ročenky je profilová karta každej krajiny, ktorá sumarizuje nielen daňové, ale aj rozpočtové a makroekonomické dáta v prehľadnej podobe.

Akadémia klasickej ekonómie 2014

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI) vás pozýva na siedmy ročník Akadémie klasickej ekonómie, ktorý v podobe deviatich seminárov bude trvať od februára do decembra 2014 v priestoroch Vysokej školy manažmentu v Bratislave – Petržalka.

Účastníci sa postupne zoznámia s princípmi klasickej ekonómie a dielami jej čelných predstaviteľov ako sú Adama Smith, Davida Ricardo, J. B. Say, Frédéric Bastiat, Ludwig Mises, Friedrich Hayek, Milton Friedman a ďalší. Vzdelávací program AKE je tak zameraný na prepojenie ekonomickej teórie a hľadania odpovedí, využitelných v súkromnom, profesijnom a spoločenskom živote človeka. Každý seminár pozostáva z prednášky lektora

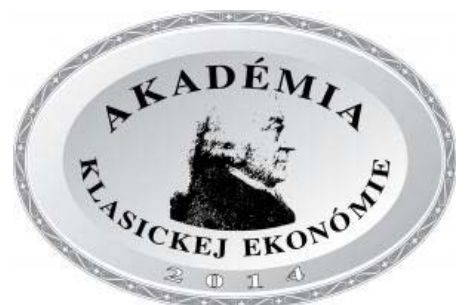
a následnej diskusie, cyklus je zakončený vypracovaním eseje.

Podujatie sa bude uskutočňovať raz mesačne vo vybranú stredu od 17.30 do 20.00 a je vhodné ako pre študentov, tak aj pre pracujúcich bez rozdielu veku. Prihlásiť sa na AKE je potrebné prostredníctvom zaslania vyplnenej prihlášky a formuláru k nej e-mailom na adresu [ake\[zavinac\]institute.sk](mailto:ake[zavinac]institute.sk) najneskôr **9. februára 2014**.

Počet účastníkov cyklu AKE však môže byť maximálne 50. V prípade vyššieho záujmu o účasť na cykle týchto seminárov si ich organizátor (Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika) vyhradzuje právo vybrať účastníkov

spomedzi prihlásených na základe nimi vyplnených formulárov prihlášky a na základe termínov ich prihlásenia sa na kurz AKE.

Viac informácií na konzervativizmus.sk.

Skutočne chýbajúce peniaze - INESS

V spolupráci s litovským think tankom LFMI sme upravili oficiálne video Európskej komisie namierené proti daňovým únikom na verziu, v ktorej vysvetľujeme, komu peniaze skutočne chýbajú a že každý deň končí polovica vášho príjmu v štátnej pokladnici.

Video sa po pár týždňoch dostalo k redaktorovi českého magazínu Reflex, ktorý ho spracoval do článku. Netrvalo dlho a obdobný článok sa objavil na titulke slovenských stránok Omédiách.com a topky.sk a skoro zabudnuté video si prezrelo za jeden deň viac ako tridsať tisíc ľudí. Pikantné je, že

nami prerobené video má vyššiu sledovanosť než oficiálne video Európskej komisie a že samotná Komisia za zúčastňuje diskusie pri našom videu.

Video si môžete pozrieť na našom YouTube kanáli

youtube.com/instituteINESS

Pro/Anti Market

PRO MARKET

Chcené umenie

Byť umelcom nie je jednoduché. Sny sú veľké a vkus publika často krát tak veľmi odlišný a premenlivý. No trhové inovácie existujú aj v tomto svete.

Napríklad slovenský výtvarník Mikuláš Podprocký dva a pol roku pracoval na komixe

s názvom Divočina. Vydať domáci komix je kvôli nákladom na tlač snáď ešte ťažšie ako vydať zbierku abstraktných básní, preto sa autor rozhodol ísť inou cestou. Prostredníctvom webu startovac.cz požiadal o finančnú pomoc a v krátkom čase vyzbieral cez 100 000 Kč. Podobným spôsobom vyzbieral 200 000 Kč na nový album český pesničkár Xavier Baumaxa. Iný hudobník Vladimír 518 vyzbieral na vydanie vinylu 50 000 Kč. Vyzbieralo sa aj na novú knihu, letné kino, či výstavu obrazov. Režisér Ondřej Sokol zbiera financie na nový film.

Jeden zo zakladateľov crowdfundingu, americký Kickstarter, podporil od svojho vzniku len nezávislé filmy čiastkou viac ako 100 miliónov dolárov. Komixových projektov podporil cez 1200 sumou viac ako 13 miliónov

dolárov. Umenie, aj to „nezávislé“, má svoje miesto pod slnkom – a aj na trhu.

Pre informáciu - v roku 2013 malo ministerstvo kultúry rozpočet takmer 190 miliónov eur. V kontextoch slovenského rozpočtu to nie je až tak závažná suma, ale je to napríklad len o niečo menej, ako sú výdavky na pomoc ťažko zdravotne postihnutým.

ANTI MARKET

(Ne)splatené dlhy

Primárny rozpočtový prebytok nastáva, keď príjmy štátneho rozpočtu sú vyššie ako výdavky očistené o náklady na dlh. Inak povedané, je to hypotetická bilancia rozpočtu v prípade, že by štátny dlh danej krajiny náhle prestal existovať.

David Benček a Henning Klodt z nemeckého Kiel Institute vypočítali, aký veľký primárny deficit by za súčasných okolností musela mať tá-ktorá európska krajina, aby mohla začať splácať svoj dlh. Použili pritom dva scenáre nominálneho ekonomického rastu (jeden 2% rast ročne a druhý 4% ročne).

Podľa očakávaní je na tom najhoršie Grécko. Potrebovalo by viac ako 12% (viac ako 8% pri optimistickejšom raste) primárny prebytok. To znamená, že v jeho ani nie 50 miliardovom rozpočte by muselo nájsť zhruba 11 miliárd v kombinácii dodatočných príjmov a úspor. Naopak najlepšie je na tom Nemecko, ktoré si môže dovoliť dokonca aj -0,2% (-1,76%) primárny deficit.

A čo Slovensko? Súčasný primárny deficit zhruba 1,2% HDP by sa musel obrátiť na 0,53% prebytok (-0,4%), aby sme pri 2% raste (4%) začali splácať dlh. To znamená, že vláda by musela zvýšiť výber daní o zhruba 1,2 miliardy, alebo o toľko škrtnúť výdavky, prípadne zvoliť kombináciu oboch. To znamená, že napríklad by sa musel zvýšiť výber z korporátnej dane o 60%, alebo zrušiť napríklad celé ministerstvo pôdohospodárstva.

MARTIN ŠTEFANKO: EKONÓMIA SLOBODY

E-kniha popisuje základné myšlienky rakúskej školy ekonomie a ich aplikácie. Rakúska škola dávno pred kolapsom komunizmu popisala problémy socialistického ekonomického plánovania a jej dnešni predstavitelia úspešne predpovedali finančnú krízu.

Táto e-kniha vydaná INESS je dostupná na našej stránke iness.sk a v internetovom kníhkupectve Martinus za 2,80 Eur.

JURAJ KARPIŠ: EKONÓMICKÝ VÝZNAM ZLATA AKO KOMODITY S MONETÁRNYM DOPYTOM

Prečo rástla cena zlata posledné desaťročie? Možno považovať zlato za peniaze? Je zlato v bubline?

Odpovede aj na tieto otázky hľadáme v publikácii Ekonomický význam zlata ako komodity s monetárnym dopytom, ktorú si v INESS môžete zakúpiť za 3,99 eur.

PHILIPP BAGUS: TRAGÉDIA EURA

Slovenské vydanie: (c) TRIM Broker a INESS
Rok 2011, 160 strán

Knihu si môžete za cenu 9,50 Eur zakúpiť v INESS alebo v obchode vo vašom meste.